

ÚLOHA Č.5

STUDIUM POLARIZACE SVĚTLA, STÁČENÍ POLARIZAČNÍ ROVINY

Potřeby: polarimetr s kyvetou,, světelný zdroj, roztoky cukru.

Pracovní úkol: Určete úhel stočení různě koncentrovaných roztoků cukru ve vodě a vypočtete měrnou stáčivost cukru.

Postup:

1. zaostříme dalekohled polarimetru tak, aby se jeho kruhové zorné pole s dělicí čarou jevílo ostře ohraničené. Potom přístroj vyrovnáme otáčením polarizátoru (šroub pod dalekohledem) tak, aby se obě poloviny zorného pole jevíly stejně jasné. Příslušnou polohu stupnice n_0 si poznamenejme. Měření opakujeme.
2. Naplníme řádně vyčištěnou kyvetu zkoumaným roztokem (bez bublin), opatrně ji vložíme do trubice mezi polarizátor a analyzátor, kryt trubice uzavřeme.
3. V dalekohledu se nyní jeví jedna polovina zorného pole tmavá, zatímco druhá je světlejší. Nyní přesně nastavíme tu polohu, při které jsou obě plošky právě stejně jasné. Na stupnici přečteme hodnotu n^0 . Měření opakujeme. Správnou hodnotu n vypočteme $n = n^0 - n_0$.
4. Provedeme měření u ostatních cukerných roztoků.
5. Změříme délku kyvety l [dm].
6. Údaj na Ventzkeově stupnici n můžeme přepočítat na procentový obsah cukru p dle její definice podle vztahu p [%] = $(52n/100l)$.
7. Úhel stočení polarizační roviny α [°] vypočítáme podle vztahu $\alpha = 0,3445.n.\rho$, ρ je hustota měřeného vzorku [g.cm^{-3}]
8. Sestrojíme graf závislosti úhlu stočení α na hustotě roztoků.
9. Měrnou stáčivost $[\alpha]$ vypočteme ze vztahu $[\alpha] = 100 \alpha/p.l.\rho$. Měrná stáčivost se obvykle v chemii udává v jednotkách [$^{\circ}\text{cm}^3\text{g}^{-1}\text{dm}^{-1}$], fyzikové však respektují jednotku [$\text{rad.m}^2/\text{kg}$] Převed'te!!
10. Určíme přesnost měření.

Hodnoty hustoty cukerných roztoků /sacharózy/ při různé váhové koncentraci p [%] při 20°C

p[%]	hustota[g.cm^{-3}]	p[%]	hustota[g.cm^{-3}]	p[%]	hustota[g.cm^{-3}]
0	0,99823	7	1,02587	14	1,05490
1	1,00209	8	1,02993	15	1,05916
2	1,00599	9	1,03402	16	1,06345
3	1,00991	10	1,03813	17	1,06778
4	1,01386	11	1,04228	18	1,07213
5	1,01784	12	1,04646	19	1,07653
6	1,02185	13	1,05066	20	1,08094

Kazda, V. , Soška, F.: *Laboratorní cvičení z fyziky*, skripta VŠŠT Liberec 1976 str. 243

Brož, J. a kol.: *Základy fyzikálních měření*. 1. díl. SPN Praha 1983, str. 455